

Разказ на Роберт Лоос за елзаската идентичност

Източник: Institut National de l'Audiovisuel (INA), Франция

Лицето, с което се провежда интервюто, говори както за Първата, така и за Втората световна война („последната война“, „странната война“ – както наричат началото на Втората световна война). Той също така споменава, че е бил французин в продължение на 45 години между двете войни, но в действителност периодът продължава 21 години (от 1919 до 1940 г.). В изречението „Et enfin, maintenant, à cette dernière guerre, enfin heureusement tout allait bien“, „à“ трябва да се разбира като „après“ (след).

„И така, исках да кажа, че като елзасец, роден през 1896 г. (а сега е 1988 г.), съм преминал през всички възможни етапи, през които може да премине един елзасец. Преди да навърша 22 години, до края на войната, бях германец. Това, което бяхме учили, и всичко останало отиде, така да се каже, на вятъра. Трябваше да започнем от нулата. Мисля, че след това бях французин в продължение на точно 45 години. И тъкмо когато при нас, другите елзасци, всичко се подреди, отново започна война. И както знаете, нахлу нацистският режим и всичко се обърка. Казаха ни: „Вие сте германци!“. Но ние не се съгласихме! И това, от което най-вече нас, другите елзасци, ни болеше, моралните принципи от гледна точка на националността, вече не знаехме на кой бог да се кланяме! Това, за което другите казваха, че е правилно, беше погрешно, и обратното. Особено за младите това беше морална дилема. Наистина не знаехме как да постъпим. И най-накрая, след последната война за щастие всичко си дойде на мястото. Но ние, аз самият съм сменял четири пъти своята националност, четири пъти съм сменял униформата! Трябваше да се бия в Русия през 1915 г. – в Русия, където ме изпратиха с германска униформа. А по време на последната война носех френска униформа и се бих там, край Рейн. Но не се случи нищо, това беше „странната война“. А днес най-после сме спокойни. И според мен, понеже имам възможността да споделя нещо с всички, сме щастливи, защото най-после успяхме да намерим своя дом. И защото най-после виждаме как нашите съседи от двете страни на Рейн, ако мога така да се изразя, най-после се вслушват един в друг. Защото сега сме спокойни, защото можем да живеем така, както можеха да живеят всички останали... а ние не можехме. Аз самият бях свидетел как нашият Елзас (...) на два пъти беше опустошен. (...)